

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

“16” 01 20 14 р. м. Київ

№ 54

Про завершення
II (концептуально-діагностичного) етапу
дослідно-експериментальної роботи
на базі комунального закладу
«Чернігівська обласна станція юних натуралістів»
Чернігівської області

Відповідно до Положення про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 07.11.2000 № 522, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.12.2000 за № 946/5167 (у новій редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 30.11.2012 р. № 1352, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 18 грудня 2012 р. за № 2111/22423), наказу Міністерства освіти і науки України від 14.08.2014 р. № 923 на базі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» Чернігівської області проводиться дослідно-експериментальна робота за темою «Формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку».

На підставі висновків комісії з питань інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи з проблем виховання, розвитку дітей та учнівської молоді у загальноосвітніх навчальних закладах Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України від 05.12.2016 (протокол № 33) та з метою продовження дослідно-експериментальної роботи

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити як такі, що додаються:

1) звіт про завершення II (концептуально-діагностичного) етапу дослідно-експериментальної роботи за темою «Формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку» на базі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» за липень 2015 р. – грудень 2016 р.;

2) програму III (формувального) етапу дослідно-експериментальної роботи за темою «Формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку» на базі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» Чернігівської області на січень 2017 р. – травень 2018 р.

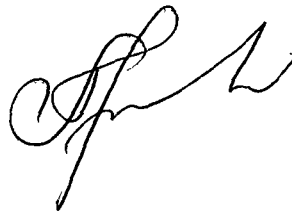
2. Комісії з питань інноваційної діяльності та дослідно-експериментальної роботи з проблем виховання, розвитку дітей та учнівської молоді у загальноосвітніх навчальних закладах Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України заслухати звіт комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» Чернігівської області (далі – експериментальний навчальний заклад) про завершення III (формувального) етапу дослідно-експериментальної роботи у травні 2018 р.

3. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» надавати організаційну та науково-методичну допомогу педагогічному колективу експериментального навчального закладу у проведенні дослідно-експериментальної роботи.

4. Управлінню освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації сприяти експериментальному навчальному закладу у забезпеченні необхідних умов для організації і проведення дослідно-експериментальної роботи.

5. Контроль за виконанням цього наказу покласти на заступника Міністра Хобзея П. К.

Міністр

Л. М. Гриневич

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства

освіти і науки України

160117 № 54

ЗВІТ

**про завершення ІІ (концептуально-діагностичного) етапу
дослідно-експериментальної роботи за темою
«Формування культуро-створювальної позиції у вихованців
позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку»
на базі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних
натуралістів»**

(липень 2015 р. - грудень 2016 р.)

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 11.08.2014 № 923 «Про проведення дослідно-експериментальної роботи на базі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» на базі вищезазначеного позашкільного навчального закладу проводився ІІ (концептуально-діагностичний) етап дослідно-експериментальної роботи, завданнями якого були:

розробити теоретико-концептуальні засади формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку;

уточнити сутність поняття «культуро-створювальна позиція» вихованців позашкільних навчальних закладів, визначити компоненти, критерії, показники та рівні сформованості заданої якості;

підібрати діагностичні методики дослідження;

визначити організаційно-педагогічні умови формування культуро-створювальної позиції учнів;

розробити методики формування культуро-створювальної позиції вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку та навчально-методичного забезпечення її реалізації;

спланувати методичну і навчально-виховну роботу позашкільного навчального закладу відповідно до завдань дослідно-експериментальної роботи і результатів діагностики;

підготувати та провести розширену педагогічну раду «Основні завдання та зміст формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку».

Протягом II (концептуально-діагностичного) етапу дослідження розроблено Концепцію формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку. Концепція визначає, що провідною ідеєю дослідження є положення про те, що формування культуро-створювальної позиції вихованців забезпечується цілеспрямованим процесом, орієнтованим на вироблення культури поведінки дітей, яка має соціальне і психолого-педагогічне значення; на засвоєння моральних принципів і правил культури поведінки, розвиток моральних форм спілкування, формування суспільних відносин та вдосконалення способу життя, суспільно-етичних норм, що характеризують ставлення школярів до Батьківщини, народу, його традицій, суспільно корисної праці і національного багатства, природи, самоосвіти та самовиховання, до батьків. Концептуальні положення, на яких базується дослідно-експериментальна робота, полягають у тому, що основним засобом формування культуро-створювальної позиції у вихованців є цілеспрямована діяльність педагогів, спрямована на забезпечення освітньо-культурних потреб дітей, створення умов для їх творчого, інтелектуального, духовного та фізичного розвитку; створення умов для особистісного розвитку і творчої самореалізації майбутніх громадян України, здатних до самореалізації у професійній сфері, до ефективної діяльності у суспільстві, соціальної взаємодії. Метою Концепції є визначення сприятливих умов для забезпечення підвищення ефективності роботи позашкільного навчального закладу.

У розробленій концепції визначено методологічні та теоретичні основи дослідження. Серед методологічних підходів щодо формування культуро-

створювальної позиції вихованців в умовах експерименту було визначено ідею «коеволюції», випереджаючого особистісно орієнтованого виховання особистості та природовідповідності цих процесів. Визначені основні методологічні принципи, на основі яких здійснюється дослідно-експериментальна робота, узгоджені із педагогічними принципами позашкільної освіти та виховання в Україні: принцип єдності загальнолюдських і національних цінностей, принцип демократизації, принцип науковості і системності, принцип безперервності, принцип багатокладності та варіативності, принцип добровільності та доступності, принцип практичної спрямованості позашкільної освіти та виховання.

Науковці розглядають поняття «позиція особистості» як систему ціннісних орієнтацій та установок людини, які відображають спосіб її ставлення до когось або до чогось. У ній виділяються три компоненти:

інтелектуальний — знання про щось як суб'єктивний образ об'єкта ставлення;

емоційний — як переживання ставлення;

поведінковий, що реалізує спосіб активності до об'єкта ставлення.

Елементи позиції виступають не лише регуляторами поведінки особистості, а й рушійною силою її соціального й психічного розвитку. Закріплюючись через реалізацію в суспільній практиці, позиція втілюється в такі риси характеру: комунікативні (як ставлення до інших), суб'єктно-діяльнісні (як ставлення до предметного світу) та рефлексивні (як відображення ставлення людини до самої себе). Останні завершують формування структури характеру людини, забезпечують його цілісність і саморегульованість, тим самим забезпечуючи й відносну автономність особистості в суспільстві. З огляду на це виховання людини можна розглядати як керування становленням або зміною її установок і ціннісних орієнтацій, як формування в неї здатності до цілеспрямованого усвідомлювання власних соціальних установок і життєвих цінностей, а також як створення психологічних механізмів реалізації їх на практиці.

У своєму дослідженні культуро-створювальну позицію вихованців позашкільних навчальних закладів ми розглядаємо як інтегровану якість особистості, здатність до продуктивної взаємодії з дорослими та ровесниками у процесі створення продуктів (інтелектуальних або матеріальних), які характеризуються об'єктивною чи суб'єктивною новизною. Формування культуро-створювальної позиції учнів - це процес набуття ними продуктивного досвіду на основі розвитку творчих функцій тих видів діяльності, якими вони оволодівають у процесі здобуття позашкільної освіти.

Результатом формування культуро-створювальної позиції вихованців є культуро-створювальна компетентність, яку ми виділяємо одною з базових у вихованців гуртків позашкільних навчальних закладах еколого-натуралістичного напрямку. Під культуро-створювальною компетентністю вихованців ми будемо розуміти сукупність особистісних якостей, які сприяють ціннісному самовизначенню особистості, які базуються на знаннях і досвіді, набутих у реальному житті (тобто у ході навчальних занять), спрямованих на їх успішну адаптацію у сучасному суспільстві.

На основі аналізу науково-педагогічних досліджень було визначено компоненти формування культуро-створювальної позиції: мотиваційно-цільовий, когнітивний, організаційно-практичний та рефлексивний.

Критерієм для визначення сформованості *мотиваційно-цільового компоненту* є ціннісне ставлення до подальшої діяльності, сформованість навчальних та пізнавальних мотивів, прагнення до самостійного здобуття фахових знань, вміння організувати власний пізнавальний процес, здатність визначити стратегію навчальної діяльності (постановка цілей та завдань, вибір методів та засобів навчання, контроль за навчанням); прагнення до реалізації власних здібностей, можливостей, особистих якостей; ступінь активності і самостійності розумової діяльності, що дає змогу реалізувати індивідуальну програму саморозвитку і самоосвіти (показники: спрямованість на загальнолюдські цінності, цілепокладання).

Когнітивний (поведінковий) компонент передбачає наявність у

вихованців гуртків позашкільного навчального закладу певного рівня теоретичних знань щодо сутності, функцій, передумов успішної майбутньої діяльності, набуття конструктивних, евристичних та системних знань, умінь та навичок застосовувати професійно-значущі елементи освіти при фаховій самореалізації. Критеріями для визначення сформованості когнітивного компоненту є рівень оволодіння, засвоєння й оперування гуртківцями відповідною термінологією, знання сутності, змісту майбутньої діяльності. Показниками сформованості когнітивного компоненту за означеними критеріями слугує дієвість знань – наявність умінь їх застосування під час розв'язання практичних завдань (показники: рівень засвоєння понять і прояву знань, здатність до творчої діяльності щодо реалізації засвоєних знань і вмінь (отримання нових знань на базі минулих) та здатності оцінювати свою діяльність (під час навчання, самонавчання, під час виконання певних обов'язків), володіння технологіями, методами та формами певної діяльності, знання і розуміння основних понять і норм, необхідних для певного виду діяльності.).

Організаційно-практичний (діяльнісний) компонент являє собою систему дій щодо розв'язання завдань. Критерієм для визначення сформованості організаційно-практичного компоненту є наявність у вихованців позашкільного навчального закладу еколого-натуралістичного напрямку інтегрованої сукупності умінь, знань та навичок для ефективної роботи з інформацією з метою використання результатів цієї роботи для вирішення завдань; вміння розуміти та аналізувати отриману інформацію; успішно та результативно працювати з різними інформаційними джерелами (показники: активність, ініціативність, відповідальність).

Рефлексивний компонент передбачає не лише розуміння змісту навчального матеріалу а й усвідомлення способів та прийомів своєї діяльності, вміння обрати найбільш раціональний. Рефлексивний компонент проявляється в умінні свідомо контролювати результати своєї діяльності та рівень власного розвитку, особистісних досягнень, сформованість таких якостей та

властивостей, як креативність, ініціативність, націленість на співпрацю, спільну творчість, схильність до самоаналізу. Рефлексивний компонент є регулятором особистісних досягнень, пошуку особистісного смислу у спілкуванні з людьми, самоуправління, самопізнання, професійного зростання, самовдосконаленні майстерності, формуванні індивідуального стилю (показники: самооцінка; оцінка оточуючої дійсності).

Застосування розроблених критеріїв та показників у дослідно-експериментальній роботі стало передумовою для визначення трьох груп вихованців, кожна з яких відображає рівень сформованості культуростворювальної позиції: **високий, середній, низький**. Мотиви діяльності гуртківців з високим рівнем сформованості мають загальнолюдський ціннісний характер. Така дитина сама ставить перед собою ціль творчого характеру і досягає її, робить прогноз, хід і корекцію своєї діяльності, має сформовану потребу у подоланні перешкод, може контролювати бажання, ініціативна, відповідальна та активна у всіх сферах своєї діяльності. Самооцінка сформована з опорою на внутрішні ціннісно-значимі критерії. Сформовано цілісне уявлення про оточуючий світ і своє місце в ньому. Діяльність має стійкий та успішний характер, поєднується з уявленнями особистості, наявністю усвідомлюваної власної позиції.

Середній рівень сформованості культуростворювальної позиції притаманний учням, мотиви діяльності яких мають особистісно-ціннісний характер; ієрархія цілей вибудовується відповідно внутрішнім та зовнішнім соціально значимим мотивам. Вони здатні до вольової діяльності, проте надають перевагу сторонній допомозі; прогнозують, діють та коригують за підтримки з боку; відчують невпевненість при стиканні з перешкодами; потребують допомоги і підтримки. Такі вихованці активні тільки в тому випадку, якщо їм цікаво і діяльність має значення для них. Відповідальність за свої думки, ставлення до чогось, вчинки і дії несуть ситуативний характер. Самооцінка адекватна; не завжди усвідомлюють зв'язок між своєю діяльністю і оточуючим світом. Існує розуміння необхідності розвитку й реалізації

особистісних громадянських і професійних якостей; є прагнення до участі в життєдіяльності закладу, а участь у житті суспільства й держави має примусовий характер.

У гуртківців з низьким рівнем сформованості мотиви діяльності не співпадають з загальнолюдськими цінностями, цілепокладання здійснюються під впливом зовнішніх чинників. Вони не здатні до адекватної саморегуляції. Прогноз, хід, корекцію і результати перекладають на інших; відступають при стиканні із перешкодами; надають перевагу миттєвим бажанням та потребам; пасивні, вимагають зовнішнього спонукання до певної діяльності; малоініціативні, діють за інструкціями; не несуть відповідальності за свої думки, ставлення, вчинки та їх наслідки. Самооцінка завищена чи занижена, вона формується на основі чужої думки; не усвідомлюють зв'язок з оточуючою дійсністю, не прогнозують результатів своєї діяльності. Виражене небажання брати участь у житті позашкільного закладу, суспільства й держави.

На основі виділених критеріїв та показників сформованості культуростворювальної позиції була розроблена діагностична методика. Ця методика складена в результаті модифікації апробованих опитувальників на основі таких методик: М. Рокича – методика визначення рівня сформованості ціннісних орієнтацій; П. Ігнатенко, В. Поплужний, Н. Косарева, Л. Крицька – тест на визначення рівня сформованості громадянських якостей учнів 15–19 років; П. Ігнатенко, В. Поплужний, Н. Косарева, Л. Крицька – тест для діагностики громадянської самосвідомості старшокласників, Т. Швець та фонд «Демократичні ініціативи» – опитувальник на рівень сформованості громадянської позиції молоді в Україні (15–17 років).

Для визначення рівня сформованості мотиваційно-цільового компонента позиції вихованців було використано методику прямого ранжирування списків цінностей М. Рокича та анкетні опитування для визначення життєвих цінностей особистості Must-тест (П. Н. Іванов, Є. Ф. Колобова).

Для визначення когнітивного рівня культуростворювальної позиції було проведено опитування гуртківців, а для виявлення основних життєвих позицій

школярів було застосовано тест «Яка ваша життєва позиція?». Під життєвою позицією тут мається на увазі елемент життєвої стратегії людини, який свідомо або несвідомо визначає базову поведінку в міжособистісному спілкуванні людини. За основу взяті чотири типи життєвих позицій, запропоновані Э. Берном: "Я гарний - ти гарний", "Я гарний - ти поганий", "Я поганий - ти гарний", "Я поганий - ти поганий". Опитувальник має дванадцять незакінчених тверджень. Для кожного твердження необхідно обрати один із трьох запропонованих варіантів.

Визначення організаційно-практичного компоненту сформованості культуротворювальної позиції вихованців станції базувалося на таких педагогічних методах: аналіз творчих робіт, проектів, досліджень учнів; аналіз анкет та опитувальників; спостереження за гуртківцями під час їхньої участі у різноманітних проектах; бесіди із учнями.

Щоб визначити рефлексивний компонент було використано методику діагностики рефлексивності (опитувальник Карпова А.В., тест на рефлексію), призначений для визначення рівня розвитку рефлексії у особистості. Рефлексивність – це здатність людини виходити за межі власного «Я», усвідомлювати, вивчати, аналізувати що-небудь за допомогою порівняння образу свого «Я» з будь-якими подіями, особистостями. Рефлексивність, як протилежність імпульсивності, характеризує людей, які перш ніж діяти, внутрішньо проглядають всі гіпотези, відкидають ті з них, які здаються їм мало правдивими, приймають рішення обдуманно, зважено, враховуючи різні варіанти розв'язання завдань.

У діагностичному дослідженні взяли участь 525 вихованців гуртків станції, з них 465 підлітків (89%); старших школярів – 60 (11 %). В анкетуванні взяли участь учні, які навчаються у загальноосвітніх навчальних закладах області (345 гуртківців – 65,7%), та учні міських шкіл (180 гуртківців – 34,3%).

В результаті обробки отриманих експериментальних даних виявлено середній рівень сформованості культуротворювальної позиції у вихованців комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів» (73%);

низький рівень - у 20,5 %. Число дітей з високим рівнем сформованості незначне – 6,5 %.

Оскільки в анкетуванні взяли участь діти різного віку, це дозволило порівняти рівень сформованості культуростворювальної позиції у вихованців різного віку – підліткового та старшокласників. Спираючись на наукові дослідження можна висунути гіпотезу, що рівні сформованості культуростворювальної позиції у вихованців різного віку будуть підвищуватися відповідно по того, як дорослішають діти. Проте, як показало проведене дослідження суттєвого підвищення рівня сформованості культуростворювальної позиції не спостерігалось. Кількість гуртківців з високим рівнем невелика – від 4 % у підлітків до 10 % у старшокласників.

У ході обробки результатів анкетування проведено порівняльний аналіз рівнів сформованості різних компонентів культуро-створювальної позиції вихованців гуртків станції юннатів. Виявилось, що краще у дітей сформований рефлексивний компонент (високий рівень виявлений у 13 % респондентів). Це свідчить про те, що юннати усвідомлюють навколишню дійсність, розуміють закономірності буття і своє місце у світі; у них адекватна самооцінка і розвинена здатність до самоаналізу та рефлексії. Проте у 25 % респондентів виявлений низький рівень сформованості організаційно-практичного компоненту культуро-створювальної позиції. Такі діти малоініціативні, несамостійні, не мають творчого підходу до роботи, часом інертні та пасивні.

Анкетування дозволило нам порівняти рівні сформованості змістових компонентів культуро-створювальної позиції вихованців різного віку. У дітей підліткового віку відмічається високий рівень розвитку рефлексивного компоненту (11 % респондентів) і середній рівень розвитку мотиваційно-цільового компоненту (75 % респондентів), що підтверджує готовність дітей до свідомої поведінки, врахуванню загальнолюдських цінностей при досяганні поставленої мети, спрямованості мотивів діяльності на гуманістичні орієнтири. Проте у дітей цього віку слабо розвинений організаційно-практичний компонент (низький рівень – у 36 % респондентів), що свідчить про залежний,

«об'єктний» характер цих дітей. Серед дітей старшого шкільного віку виявлено, що достатньо розвинені когнітивний (високий рівень - у 17 % респондентів) та організаційно-практичний компоненти (середній рівень – у 75 %).

Це говорить про те, що старші діти можуть самостійно прогнозувати, здійснювати певні дії, коригувати їх, більш активні та ініціативні, разом з тим демонструють низький рівень сформованості мотиваційно-цільового компоненту (у 25 %). Це наводить на думку про мотивацію, методи і засоби, які слід використати, щоб досягнути мети і подолати перешкоди на цьому шляху. На жаль, діагностується уже сформований у старшому віці мотиваційний комплекс, який мало спрямований на гуманістичні цінності, загальнолюдські ідеали.

Результати дослідження підтверджують актуальність проблеми формування культуротворювальної позиції у вихованців позашкільного навчального закладу і розвитку кожного компоненту вищезазначеної позиції (в першу чергу організаційно-практичного та мотиваційно-цільового). У зв'язку з чим виникає необхідність пошуку педагогічних умов, при яких формування культуротворювальної позиції буде успішним.

Таким чином, загальні результати педагогічного експерименту, одержані у ході вивчення стану сформованості культуротворювальної позиції вихованців позашкільного навчального закладу еколого-натуралістичного напрямку, дають змогу зробити такі висновки:

педагогічний процес формування культуро-створювальної позиції вихованців позашкільного навчального закладу потребує наукового забезпечення його проведення, ретельного відбору змісту, форм, методів та засобів виховного впливу;

загальний рівень сформованості культуро-створювальної позиції вихованців позашкільного навчального закладу, задовільний, оскільки (73%)опитаних за розробленою нами методикою виявили середній рівень сформованості культуро-створювальної позиції, лише 6,5% - високий, а 20,5% -

низький рівень, що пояснюється недосконалістю використовуваної системи і методів виховання, посиленням кризових явищ у суспільстві загалом і в культурі, зокрема, що негативно позначається на молодіжному середовищі та не сприяє національному вихованню.

На сьогодні одним з недоліків системи позашкільної освіти є недостатнє забезпечення педагогів позашкільних закладів навчальними посібниками, програмами тощо. Є необхідність поширення спектру програм для формування культуро-творювальної позиції вихованців гуртків.

З метою виявлення причин такого низького рівня даного питання, нами проведено анкетування керівників гуртків. Згідно опитуванню основними проблемами, що виникають у педагогів під час впровадження дослідно-експериментальної програми є недостатній рівень обізнаності з питань формування культуро-створювальної позиції; недостатнє володіння новими формами і методами роботи; відсутність забезпечення педагогів навчальними посібниками і програмами щодо зазначеної проблеми.

Визначено організаційно-педагогічні умови формування культуро-створювальної позиції, а саме:

розроблення комплексу програм для гуртків еколого-натуралістичного напрямку (початкового, основного та вищого рівнів);

залучення вихованців до проведення виставок, майстер-класів, складання творчих проектів тощо;

проведення учнями дослідницьких робіт під керівництвом педагога та їх захисту.

На основі отриманих даних, а також результатів аналізу досягнень педагогічної науки спроектовано **модель** формування культуро-створювальної позиції вихованців позашкільного навчального закладу, яка реалізовуватиметься під час формувального етапу експерименту.

Модель побудована відповідно до виділених компонентів та напрямів формування культуро-створювальної позиції. За кожним напрямом розроблено зміст, форми й методи, які, на нашу думку, ефективно сприятимуть

формуванню відповідної позиції у вихованців позашкільного навчального закладу.

Виховна діяльність буде спрямована на систематичне інформування гуртківців щодо різноманітних питань соціально-політичного життя країни, формування патріотичних, моральних, економічних, природо відповідних якостей та стійкої потреби в активній громадянській позиції.

До розробленої моделі включено організаційно-методичне забезпечення позашкільної виховної роботи: її зміст, форми та методи.

В основу розробки структурної схеми було покладено такі завдання:

створювати сприятливі умови для збагачення, розширення, систематизації знань, уявлень дитини про збереження навколишнього середовища, набуття знань і досвіду розв'язання екологічних проблем, формування знань, навичок в галузях сільського господарства: квітництво, лісництво, садівництво, овочівництво, рослинництво тощо; залучення до практичної роботи та інших біологічних напрямів.

сприяти становленню системи культурних цінностей, толерантному ставленню до природи; формуванню морально-естетичних почуттів школяра та екологічної культури особистості.

розвивати креативні здібності дітей та учнівської молоді, їх пізнавального інтересу до навколишнього середовища.

При відборі методів, рекомендованих для формування культуро-створювальної позиції вихованців у позашкільних навчальних закладах, бралось до уваги, що кожний метод виконує певну організаційну, пізнавальну, розвиваючу і виховну функції. Виходячи з позиції діяльнісного підходу, доцільним є розгляд процесу формування культуро-створювальної позиції у вихованців через навчально-виховну діяльність. Розвиток культуро-створювальних компетенцій гуртківців відбувається при створенні цілісного культуро-створювального простору, в якому розвивається ціннісне ставлення до оточуючої дійсності, до самої культуро-створювальної діяльності, до власного творчого розвитку. Таким чином, ціннісна система особистості лежить

в основі розвитку культуро-створювальної позиції. Культуро-створювальна діяльність гуртківців, з точки зору компетентнісного підходу також дозволяє створити оптимальні умови для розвитку культуротворчих, дослідницьких, комунікативних, інформаційних, навчально-пізнавальних компетентностей. Навчити вчитися (культура оволодіння новими знаннями), навчити жити (культура побуту, здоровий спосіб життя), навчити жити разом (культура людських взаєностосунків), практична спрямованість навчання (використання набутих умінь і навичок у життєдіяльності) були і є актуальними завданнями діяльності педагогічних колективів позашкільних навчальних закладів. Тому функціонування педагогічних систем, сформованих у позашкільних навчальних закладах, спрямоване на постійне розширення поля креативності вихованців, формування в них стійкої внутрішньої мотивації до навчально-пізнавальної та творчої активності, розширення соціального досвіду, формування позитивної «Я-концепції». Це не лише забезпечує самореалізацію вихованців в обраних видах навчально-творчої діяльності, а й сприяє їхньому професійному самовизначенню та соціальній адаптації. Виходячи з цього, на основі результатів дослідження М. Фіцули, для формування культуро-створювальної позиції вихованців використовувалися такі три групи **методів**: розвитку свідомості особистості; формування суспільної поведінки; стимулювання діяльності та поведінки.

Розроблено стратегічне планування методичної і навчально-виховної роботи позашкільного навчального закладу відповідно до завдань дослідно-експериментальної роботи і результатів діагностики: створено цільову програму методичної підготовки педагогів та організації діяльності з вихованцями щодо проблеми формування культуро-створювальної позиції вихованців станції юннатів.

Підготовлено та проведено розширену педагогічну раду «Основні завдання та зміст формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку» (вересень 2016 р.).

Висновки.

У результаті II (концептуально-діагностичного) етапу дослідно-експериментальної роботи педагогічним колективом:

розроблено теоретико-концептуальні положення за темою дослідження;

уточнено сутність поняття «культуро-створювальна позиція» вихованців позашкільних навчальних закладів, визначити компоненти, критерії, показники та рівні сформованості заданої якості;

здійснено підбір діагностичних методик дослідження;

визначено рівень сформованості культууро-створювальної позиції вихованців позашкільного навчального закладу;

визначено організаційно-педагогічні умови формування культууро-створювальної позиції вихованців;

підготовлено методичний інструментарій;

вивчено матеріали, які стосуються інноваційних технологій навчання та виховання, їх використання у навчально-виховному процесі;

організовано педагогічний супровід усіх учасників експерименту;

оброблено та накопичуються дані щодо підвищення результативності навчально-виховного процесу;

внесено зміни в організацію методичної роботи з педагогами за темою дослідження;

розроблено модель формування культууро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку;

здійснене стратегічне планування методичної і навчально-виховної роботи позашкільного навчального закладу відповідно до завдань дослідно-експериментальної роботи і результатів діагностики;

проведено розширену педагогічну раду «Основні завдання та зміст формування культууро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку» (вересень 2016 р.).

На III (формульованому) етапі дослідно-експериментальної роботи передбачено:

визначення рівня сформованості культуurstворювальної позиції вихованців позашкільного навчального закладу на початку формульованого етапу експерименту;

експериментальне дослідження організаційно-педагогічних умов підвищення ефективності формування культуurstворювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку;

визначення рівня сформованості культурно-створюваної компетентності вихованців позашкільного навчального закладу в кінці формульованого етапу експерименту;

проведення всеукраїнського науково-практичного семінару «Формування культуurstворювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку».

Науковий керівник

 В. В. Мачуський

Директор

 Грегубова

Координатор

 М. Павлова

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства
освіти і науки

160114 № 54

Програма
III (формувального) етапу дослідно-експериментальної роботи за темою
«Формування культуро-створювальної позиції у вихованців
позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку»
на базі комунального закладу «Чернігівська обласна станція юних натуралістів »
(січень 2017 р. – травень 2018 р.)

№ п/ п	Зміст роботи	Термін виконання	Очікувані результати	Відповідальний
III. Формувальний етап (січень 2017 р. – травень 2018 р.).				
1.	Визначення рівня сформованості культуро-створювальної позиції вихованців позашкільного навчального закладу на початку формувального етапу експерименту.	Січень 2017 р. – травень 2017 р.	Аналітичні матеріали.	Л. А. Трегубова С. В. Велігорська
2.	Експериментальне дослідження організаційно-педагогічних умов підвищення ефективності формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку.	Січень 2017 р. – грудень 2017 р.	Визначення організаційно-педагогічних умов підвищення ефективності формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку.	С. В. Велігорська

3.	Визначення рівня сформованості культуро-створюваної компетентності вихованців позашкільного навчального закладу в кінці формувального етапу експерименту.	Травень 2017 р. – квітень 2018 р.	Аналітичні матеріали.	Л. А. Трегубова С. В. Велігорська
4.	Проведення Всеукраїнського науково-практичного семінару «Формування культуро-створювальної позиції у вихованців позашкільних навчальних закладів еколого-натуралістичного напрямку».	Травень 2018 р.	Програма семінару, науково-методичні матеріали.	Л. А. Трегубова
5.	Підбиття підсумків III (формувального) етапу дослідно-експериментальної роботи	Травень 2018 р.	Звіт.	Л. А. Трегубова

Науковий керівник

Директор

Координатор

В.В. Мачуський

Л. А. Трегубова

Л.М. Павлова

[Handwritten signature]